

Mi lesz velünk?

Az utóbbi négy évben született esszék, publicisztikák, emlékezések kaptak helyet a Terror Háza Múzeum főigazgatójának új kötetében. A négy ciklusba sorolt írások közös jellemzője a könyörtelen szókimondás, a politikailag korrekt mellébeszélés határozott elutasítása. Így csak az tud fogalmazni, aki meg van győződve igazáról, s akit hidegen hagy a – valljuk be, mind bizonytalanabb, de még igencsak hangos – mainstream értelmiség elutasítása.

Három XX. századi politikus előtti tisztelgéssel indul a könyv, jelezve, hogy *Charles de Gaulle*, *Konrad Adenauer* vagy *Ronald Reagan* képesek voltak hazájuk és a világ sorsát egyszerre mérlegre tenni, mertek erősnek mutatkozni, de tudtak okosan tárgyalni, kompromisszumot kötni. Nemzeti politikusként lettek világpolitikai tényezők. A nagy államférfiak közé sorolható még *Helmut Kohl*, a német egyesítés kancellárja, aki ugyanolyan baloldali kartácstűzben dolgozott, mint Adenauerék. A mai utódok, állítja *Schmidt Mária*, a nyomukba sem érnek. Különösen igaz ez a kötetben legtöbbet bírált *Angela Merkelre*. És itt elérkeztünk a könyv központi kérdéséhez: mi lesz Európával, ha elárasztják a bevándorlók, kibír-e ez a csak névleg keresztény, elkényelmesedett, ideáiról lemondó kontinens milliányi eltökélt, hitet gyakorolni és terjeszteni kívánó, a nyugati világ erkölceit mélyen megvető idegent? Akikről nem tudjuk pontosan, hogy kicsodák. És azt sem, miért éppen most indultak meg tömegesen. A vak is látja, ha éppen látni akarja, hogy nem csupán kitaszított, létükben fenyegetett nincstelen földönfutók ostromolják az európai határokat.

Schmidt Mária nem gyárt könnyen szétszalazható összeesküvés-elméleteket, de rendületlenül keresi, mi zajlik a kulisszák mögött. Ma, amikor még az érdeklődő polgár sem képes értelmezni, összefüggésbe helyezni a világpolitika eseményeit, ő legalább kísérletet tesz a protokollesemények mögött zajló szándékok tisztázására. Miért erőltet szabadkereskedelmi megállapodást Európával Amerika? Miért lesz kulcsszerepe Kínának a közeljövőben? Milyen változásokat hozhat a palagáz-kitermelés a világ gazdaságában? Miért nem szabad *Putyint* leírni? Miért bölcs politikus *Orbán Viktor*? (Félreértés ne essék, itt nem napi politikai gyakorlatról van szó, ami olykor az eltökélt orbánistákat is elbizonytalanítja, hanem arról a vízióról, ami e gyakorlat felett áll, hogy tudniillik csak egy erős nemzetállamokra épülő Európa képes szembenézni a kihívásokkal.)

A könyv utolsó fejezete Schmidt Mária mostani küzdelmeiről szól, történetesen azokról a kérdésekről, hogy békévé oldható-e az emlékezés, gyászolhatja-e a holokauszt áldozatait minden magyar ember. A Szabadság téri Gábor emlékmű, bár Schmidt védi, nem volt szerencsés, a Sorsok háza – tervezetének részletes leírásával a kötetben találkozhatunk – azonban méltó mementó lehetne.

A pokol tornácán

Megrázó olvasmány *A pokol tornácán* című kötet, Imre Gábor kadét doberdói naplója; a tisztjelölt feljegyzéseiből 1915 májusától augusztusi megsebesüléséig követhetjük nyomon az első világháború olasz frontjának eseményeit.

A naplóíró szobrász végzettséggel ment a frontra, és az első napokban – mint beszámol róla – még festett egy katonatemetést ábrázoló képet, de ezután elment a kedve attól, hogy ecsethez nyúljon. Ezt követően tollal örökítette meg az általa látottakat, hogy több mint száz év elteltével az utókor első kézből, a szemtanútól értesülhessen a hadszínterek eseményeiről, a területbirtoklásért vívott harcokról, csapatmozgásokról, az olaszok támadásairól, a zászlóalj megfogyatkozásáról. Nem csupán hadi eseményekről kapunk képet, hanem a háborúban harcoló katona nyomorúságos helyzetéről, küzdelmeiről, szenvedéseiről, halálfélelméről, betegségéről, vágyairól, reményeiről és haláláról. A szerző életét sebesülése mentette meg: 1915 augusztusában hazatérhetett Budapestre, ahol kórházban ápolták, de gyógyulása után már nem az olasz frontra, hanem más hadszínterekre vezényelték.

Imre Gábor naplója felkavarja az olvasót, még akkor is, ha tudja – és a szövegből is érződik –, hogy nem hagyományos napló, nem az elsődleges élmények hatására született, hanem a szerző utólag újraértékelt az eseményeket.

A kézzel, gyöngybetűkkel írt-formált doberdói naplót a család őrizte meg, és őrzi ma is. A kötet a Nagy Háború Kutatásáért Közhasznú Alapítvány könyvsorozatának első darabja, szerkesztője Pintér Tamás történész-levéltáros, aki a Nagy Háború Blog szerkesztőjeként évek óta fontos szerepet játszik abban, hogy az első világháborús dokumentumok és friss kutatási eredmények eljussanak a nagyközönséghez.

Halász Csilla

SCHMIDT MÁRIA:

Veszélyzónában

Közép- és Kelet-Európai Történelem Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, 2016
3500 Ft

IMRE GÁBOR KADÉT DOBERDÓI NAPLÓJA

Nagy Háború Kutatásáért Közhasznú Alapítvány

2016
Ára: 3200 Ft